

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32.—, polletno
Din 16.—, četrtletno Din 9.—, ino-
zemstvo Din 64.—
Poštno-čkovni rač. 10.603.

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška 5.
Telefon 2113.

Cene inseratom: cela stran
Din 2000.—, pol strani Din 1000.—,
četrt strani Din 500.—, 1/16 strani
Din 250.—, 1/32 strani Din 125.—
Mali oglasi vsaka beseda Din 1.—.

Pomoč kmetijstvu!

V številki z dne 18. julija smo razpravljali o krizi kmetijstva, osvetljujejoč jo z lučjo številke ter pojasnjuječ njene daljne in bližnje vzroke. Članek nas je uveril v tem, da je v težki krizi se nahajajočemu kmetijstvu pomoč nujno potrebna. Jedro kmetijskega vprašanja je, kakor smo dokazali, vprašanje cen. Velika nesorazmernost med cenami kmetijskih pridelkov in cenami industrijskih izdelkov je danes bistvo gospodarske krize kmetijstva.

Kmetijskim pridelkom primerne in stalne cene!

Znani voditelj čehoslovaških kmetov minister dr. Hodža je nedavno v izjavi časnikarjem poudaril, da je danes nemogoče rešiti kmetijska vprašanja, ako se kmetijskim pridelkom ne zagotovijo primerne cene, ki morajo biti stalne. Ker so cene kmetijskim pridelkom prenizke, so se čehoslov. kmetje zadolžili s skupno vsoto 20 milijard čeških kron. Teh dolgov kmetje ne bodo mogli plačati, če se obrestna mera še tako zniža, ako se bo kmetom še vedno grozilo novo znižanje cen njihovih pridelkov. Če bi se tudi oblastveno določila »minimalna« (najmanjša) cena tem pridelkom, bi to malo pomagalo; treba jim je za primerne cene odkupiti vso letino. V to svrhu je Čehoslovaška uvedla s posebnim zakonom, ki je stopil v veljavo sredi preteklega meseca, in monopol za nakup in prodajo žita, koruze in raznih krmil. Moka in njeni izdelki še niso podrejeni monopolu, v slučaju potrebe pa se to lahko zgodi. Žitni režim bo v Čehoslovaški drugače urejen, kakor pa je bil pred par leti v naši državi. Po čehoslovaški zamisli bo imela trgovanje z žitom v rokah ne država, marveč druga osrednja organizacija. Ustanovi se namreč delniška družba z monopolno pravico. Osrednje organizacije kmetijskih zadrug imajo 40% deležev, ostalih 60% pa imajo osrednje organizacije konsumnih zadrug, žitni trgovci in mlinci. K delniškemu kapitalu, ki znaša 50 milijonov čeških kron, država ne prispeva ničesar. Družba bo nakupila tekom leta 80.000 vagonov pšenice in vprav toliko rži, 40.000 vagonov ječmena in vprav toliko oysa, okoli 10.000 vagonov koruze in nekaj vagonov krmil, in sicer za vsoto 6 milijard čeških kron, ki jih morajo spraviti skupaj delničarji. Cene bo določevala, odnosno odobrvala vlada. Tako se bo cena pšenice od sedanje cene 172 čeških kron za 100 kg mesečno dvigala za 1.80—1.90 kron; za rž

znaša osnovna cena 132 kron, mesečno pa se bo dvigala za 1.50 kron do največ 145 kron. Za slučaj zgube je vlada pripravljena žrtvovati na račun rizika do 60 milijonov čeških kron. Čehoslovaški način predstavlja spojitev zasebnega in načrtnega gospodarstva, ki naj vzpostavi ravnotežje med onima činiteljema, ki tvorita cene: med ponudbo in povpraševanjem. Če se ta poskus Čehoslovaške posreči bo poučen in spodbuden tudi za druge države.

Davki.

Kjer je vprašanje cen kmetijskih pridelkov rešeno povoljno za kmete, je rešen glavni del današnjega kmetijskega vprašanja. Kmet, ki dosega rentabilne cene, plačuje redno svoje davke, kupuje industrijske in obrtne izdelke ter hkrati odplačuje dolgove. Kjer pa rentabilne cene niso dosežene, je treba poseči po drugih zasilnih pripomočkih. Kar se tiče davkov, je bila na občnem zboru Kmetijske družbe v Ljubljani 9. junija 1934 sprejeta naslednja resolucija:

1. **Odredba glede rokov za plačanje davkov.** V današnjih časih občuti zelo težko, posebno kmetijstvo, strogo izterjevanje davkov. Kmetijska proizvodnja je zaradi nizkih cen nerentabilna, javna dela ne nudijo stalnega zaslužka, a prihranki iz konjunkturalnih (boljših) let so imobilizirani (zamrzli) v denarnih zavodih. Vkljub največji štednji in skromnosti kmetijski stan tudi pri najboljši volji ni sposoben, da zadosti svojim davčnim obvezam v odrejenih rokih. Posebno je za Dravsko banovino avgustov rok plačila neposrednih davkov (zemljarine) zelo neprikladen, ker je Dravska banovina pasivna v proizvodnji žitaric ter ta panoga kmetijstva večinoma ne daje denarnih dohodkov kmetovalcu, kot je to v drugih pokrajinah države. Če pa pridelajo v nekaterih predelih toliko žita, da ga prodajajo, je to mogoče šele v jeseni, ko se mlatev žita vrši tu veliko pozneje kakor v južnih pokrajinah.

S teh razlogov zahtevamo, da se pri določitvi rokov, kdaj naj se davki plačajo, upoštevajo pridelovalne možnosti v Dravski banovini ter se posebno obveze avgustovega roka preložijo za tri mesece. Takrat je kmet že izvršil žetev pridelkov za prodajo ter more dobiti potrebna denarna sredstva za plačilo davkov, ne da bi bil pri tem prisiljen oddajati svoje pridelke v času najslabših pogojev po nizkih cenah.

2. **Odmera davkov.** Tudi naj bi se pri kmetijskih gospodarstvih upošteval pri napovedi dohodka rezultat gospodarske bilance, ako se ista predloži. Davki naj bi se ravnali po čistem dobičku, ne pa po nekih negotovih ocenah. Zato prosimo, da se da v tem pogledu navodila davčnim oblastem, ki naj pri odmeri dohodnine obzirno postopajo.

Dalje zahtevamo omiljenje strogosti pri odmeri in izterjevanju dohodninskega in hišnega davka, posebno v mešanih kmetijsko-obrtnih ali kmetijsko-gozdarskih gospodarstvih. Upošteva naj se, da je kmet v goratih krajih, kjer ga dohodki od čistega kmetijstva ne morejo preživljati, prisiljen, da s svojci ravno zaradi vzdrževanja svoje kmetijske proizvodnje išče zaslužka v gozdu ali pa v domači obrti. To udeleževanje pa ni stalno in mu ne daje glavnih dohodkov, tako da zaradi tega dotičnik še ni izgubil značaj kmeta, kar bi opravičevalo, da se ima smatrati kot obrtnika ali pa industrijskega delavca.

3. **Omiljenje strogosti pri izterjevanju.** Posebno pa zahtevamo, da velja za prisilne prodaje kmetijskih pridelkov in živine, ki so bili zarubljeni za davke, isto načelo kot pri prodajah neopremičnin, t. j., da se ne smejo oddati pod 1/2 cenilne vrednosti. Sedaj se postopa tako, da se zarubljeni predmeti prodajo za vsako ceno. Na ta način se rušijo cene kmetijskih pridelkov, medtem ko bi bilo ravno v interesu državne blagajne, da se cene dvignejo ter napravi kmetijstvo dobičkanosno; saj je kmetovalec najštevilnejši in največji davkoplačevalec in potrošač v vsem narodnem gospodarstvu.

Kredit.

Zadolžitev kmeta in kriza denarnih zavodov, ki nimajo dovolj likvidnih sredstev za izplačevanje vlog, kamoli za dovoljevanje posojil, sta povzročili, da kmet danes posojila nikjer ne dobi, da je torej brez kredita. V tej zadevi je občni zbor Kmetijske družbe sprejel in objavil tole resolucijo:

»Težko gospodarsko stanje našega kmetijstva kakor tudi ostalih gospodarskih panog bi na mah popustilo, čim se uredi vprašanje kredita. To vprašanje se da rešiti samo tedaj, če se vrne zaupanje do denarnih zavodov in če bo zakonodaja omogočila vsem stanovom sposobnost za kredit.

Zaupanje v denarne zavode bo vpostavljeno, ko bodo denarni zavodi v stanu vsak čas izplačati vloženi denar. Po današnjem stanju je to mogoče le tedaj, če jim po državi privilegirane

državne denarne ustanove nudijo za daljši čas neodpovedljivi kredit, ki naj tvori rezervo za primer večjih dvigov. Redne dvige in dajanje kreditov pa bi mogli zavodi obavljati iz lastnih sredstev. Zato zahtevamo pravilno ureditev kreditnega vprašanja, ki naj omogoči likvidnost denarnih zavodov ter vpostavljanje kreditne sposobnosti vlagateljev in dolžnikov. Dekler pa je v važ-

nosti neizpremenjen zakon o zaščiti kmeta, zahtevamo, da se kreditnemu zadrugarstvu dodelijo potrebni dolgoročni krediti, kakor so s tem zakonom predvideni in obljubljeni. Končno zahtevamo, da se današnja praksa podeljevanja kreditov potem državnih denarnih zavodov revidira ter uredi tako, da ne bo zavirala vsak gospodarski napredek.

IZ RAZNIH DRŽAV

Iz deloma pomirjene Avstrije. Izredno stanje v Avstriji je že ukinjeno, a sodišča nadaljujejo s postopanjem napram kolovodjem puča. Izvršenih je že bilo tudi nekaj smrtnih obsodb, pa navadno se glasijo sodbe na večletno ječo. V minulem tednu se je še zateklo nekaj hitlerjevcev preko naše meje in so bili poslani v taborišče v Varaždin. Avstrijski poslanik v Beogradu je izrekel našemu zunanjemu ministru zahvalo za lepo postopanje z avstrijskimi pribežniki. — Avstrijske oblasti so ugotovile, da so obstojali trije načrti za upor. Prvič bi se naj bili uprli hitlerjevci, ko je bila leta 1933 razpuščena njih stranka. Druga vstaja bi naj izbruhnila oktobra 1933 na Koroškem, a je padla v vodo radi onemogočene dobave orožja ter streliva. Tretji puč je bil pripravljen letos februarja, ko so udarili po vladi z oboroženo silo socijalni demokrati in komunisti. Hitlerjevci so pustili uporni proletarijat na cedilu, ker so videli, da je vladalo tedaj med narodom za Dollfussovo vlado dobro razpoloženje. Šele četrti načrt je prišel do izbruha, a se je tudi izjalovil in končal kot ožigasan z ostro obsodbo za hitlerjevce od celotnega kulturnega sveta.

Bolgarija bo znižala dolgove. Predsednik bolgarske vlade Georgijev je sporočil poročevalcem listov, da namerava vlada izdati zakon o znižanju zasebnih dolgov do 300.000 levov. Pri dolžnikih trgovcih bo znašalo znižanje 20%, pri obrtnikih 30% in pri kmetih do 40%. Vladni ukrepi bodo tudi omogočili »prijateljsko« znižanje pogojnih dolgov, katerega bodo ponudili upniki sami dolžnikom z znižanjem dolžnega zneska za 25, 35 in 50%. Zgube pri znižanju dolgov bodo prevzele posebne samostojne blagajne, ki bodo črpale dohodke iz enega dela davkov, kar bo znašalo v državnem proračunu vsoto 220 milijonov levov na leto.

Po pogrebu maršala Hindenburga v Nemčiji. Pokojnega maršala Hindenburga je pokopal Hitler pod vojni spomenik v Tannenbergu v Prusiji s cesarskimi častmi. Hitler kot predsednik Nemčije za Hindenburgom je izdal zakon, ki določa pomiloščenje političnim kaznjencem. Zakon bo vrnil svobodo tisočerim, ki so bili v koncentracijskih taborih in niso znali zakaj in kako dolgo bodo morali trpeti. — Skrajno slabo gospodarsko stanje Nemčije je prisililo Hitlerja, da je postavil dr. Schachta, guvernerja državne banke, za gospodarskega diktatorja Nemčije in mu je dal vsa za ta posel potrebna pooblastila.

Mussolini zopet pometa lastno dvorišče. Italija se bori z gospodarskimi težkočami, ki grozijo s polomom. Pri skrajno slabem finančnem stanju se upirajo Mussolinijevem neznosnem diktatorstvu njegovi doslej najzvestejši. Zadnje dni je vzel diktator Italije v roke železno metlo in je pognal iz stranke, in vtaknil v zapore in postal v prognanstvo precej najbolj uglednih fašistov. Radi neznosnih razmer so v Italiji poostriili cenzuro, da bi ostalo svetu prikrito, kar že dolgo prekipeva iz Mussolinijevega diktatorskega lonca in širi po Italiji opasne duhove.

V Rusiji goni vojaštvo kmete na delo. V poljedelskih ruskih pokrajinah: Ukrajini, na Krimu, Kavkazu, ob reki Volgi, v Turkestanu in po nekaterih delih Sibiri je proglašen nad kmeti preki sod in vojaštvo goni kmete na obdelovanje povsem tuje zemlje. Vojaštvo je prevzelo vodstvo kmetij. Vse odrasle moške so vojaki razdelili v večje ter manjše skupine in jih gonijo v druge kraje, kjer morajo obdelovati čisto tujo zemljo. Kmetje se seve branijo ter ustavljajo tacemu nečloveškemu postopanju. V slučaju najmanjšega upora je na dnevnemu redu ustrelitev voditeljev upora, puntarski delavski kmečki oddelki morajo v kazenska taborišča, in vasi, kjer je bila vstaja, je vojaštvo vpepelilo. Radi omenjenega postopanja je izpadla letošnja žetev v Rusiji skrajno slabo in bo kmetjsko prebivalstvo radi predpisanih žitnih rekvizicij predano lakoti, kužnim boleznim in — smrti!

Služba božja v gozdu. Boljševiki se trudijo z vsemi sredstvi, da bi izrvali iz duše ruskega naroda vero do zadnje korenine. Zapirajo cerkve ter odpirajo tvornice, kjer se časti novo božanstvo — mašina. Ljudi pa to boljševiško božanstvo ni osrečilo in zato se vračajo nazaj k staremu — pravemu Bogu, stvarniku, očetu in sodniku, ki so ga komunistični poglavarji hoteli izpodiniti iz njihovih duš. Ker so cerkve povečini ali zaprte ali razdejane ali pa se uporabljajo v druge svrhe, se ruski kristjani zbirajo po gozdih, da tamkaj opravijo službo božjo. Duhovniki vršijo božoslužje pod milim nebom. Ako ni duhovnikov, imajo verske govore laiki, povečini študentje. Govorijo ljudstvu o življenju in smrti Kristusovi, o večnem življenju ter o neskončnem božjem usmiljenju. Priporočajo ljudem, naj se vrnejo k pravi veri, ki edina more človeka osrečiti. Vlada se trudi, da bi take verske sestanke onemogočila. To pa ni tako lahko. Če razženejo ljudi na enem kraju, pa se zberejo na drugem kraju gozda ali v drugi šumi. Med verniki, ki se zbirajo k službi božji po gozdih, so zastopani vsi sloji in stanovi: kmetje, delavci, meščani, razumništvo, da celo vojaštvo. V Rusiji se pojavlja obnova verskega življenja, ki je boljševiške oblasti ne morejo preprečiti.

Krivooverce težje spreobrniti ko pogane. Veliko — smemo reči nešteto — poskusov je bilo storjenih, da bi se spreobrnili ter združili s katoliško cerkvijo krivooverci in razkolniki. Prvi priznavajo nekaj krščanskih resnic poleg večjega števila zmotnih, krivih naukov: zato se imenujejo krivooverci. Drugi pa so se ločili od rimskega papeža ter tudi padli v neke verske zmote. Vsi spreobrnili poskusi se navadno razbijejo ob krivoversko-razkolniški trdovratnosti. To je staro izkustvo, pridobljeno v Evropi. Nič boljše ni v misijonskih pokrajinah. Nedavno se je v afriškem Kongu pojavila v misijonski pokrajini Buta neka nova verska ločina, ki je čudna zmes katoličanstva, protestanstva in poganskih vraž. Njeni pristaši se imenujejo »Razsvetljeni od Svetega Duha«. Početnik ji je sin nekega ljudskega poglavarja, ki je dognal, da misijonarji preveč zakrivajo moč Sv. Duha, da je Duh večji kot Kristus. Komaj je začel oznanjati svoje nazore, že je našel pristašev. Kriva vera se je hitro razširila, ker so jo njeni pristaši oznanjali po sejnih, po obljudenih vaseh. Ima 2 »škofa« kot poglavarja in 40 služabnikov. Imajo neki krst, ki ga delijo s potapljanjem v reki. Mrličke pokopavajo deloma s krščanskimi obredi deloma pa s poganskim plesom in zaro-

božji, odpira svoje srce resnici in milosti. Dokaz za to je zdravnik Tomaž Emmet, ustanovitelj ženske bolnišnice v Njeweorku v ameriških Zedinjenih državah, sloveč kirurg. Bil je protestant, njegova žena pa je bila katoličanka. Ker je žena kot dobra katoličanka vestno izpolnjevala svoje krščanske dolžnosti, ni tudi nikdar pozabila na nedeljsko dolžnost. Vsako nedeljo in zapovedan praznik je šla v cerkev, kjer je prisostvovala sv. maši ter tudi vedno poslušala pridigo. Njen mož,

PO SVETU KATOLIŠKEM

Vera iz poslušanja. O bratovščini jeruzalemskega osla je danes dostikrat govornica. Obsega pa ta bratovščina tiste »boga boječe« ljudi, ki se bojijo zlasti besede božje ter zato ostajajo med pridigo zunaj cerkve. Kdor beži od besede božje, beži od Boga in njegove milosti. Kdor pa odpira ušesa besedi

ter tudi protestant, jo je večkrat spremljal v katoliško cerkev. Ni delal tako, kakor delajo člani bratovščine jeruzalemskega osla, da bi ostal zunaj cerkve, marveč je šel v cerkev, dasi je bil protestantovske vere. Ni zapiral ušes pred katoliško pridigo, marveč je marljivo poslušal. Besedo za besedo, nauk za naukom je sprejemal ne samo v uho, marveč tudi v svojega duha. Spoznal je resničnost — izključljivo resničnost — katoliške vere, postal katoličan ter delal s svojim življenjem čast katoliški cerkvi.